

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 15/1973-74
med anledning av ltn Nils Dahlmans m.fl.
hemställningsmotion om lagstiftningsåtgärd för en effektivare renhållning med sikte på obligatoriskt arrangemang för hämtning av visst avfall.

Med anledning av ovannämnda hemställningsmotion, varöver Lands-
tinget inbegärt utskottets utlåtande, får utskottet värdsamt anföra
följande:

Det är allmänt känt att avfallshanteringen i landskapet inte är
skött på ett tillfredsställande sätt. Mångenstädes i naturen finner
man avfallssamlingar, som med eller utan jordägarens medgivande blivit
upplagda på platser, som ur naturvårdssynpunkt och måhända också ur
sanitär synpunkt är olämpliga. De av kommunerna anordnade avstjälp-
ningsplatserna fyller visserligen ofta rimliga krav, men skötseln
av dem är svår att ordna på ett sådant sätt att omgivningen inte blir
lidande. Avhämtningen av avfall är inte ordnad i flera landskommuner,
i varje fall inte på ett effektivt sätt.

De viktigaste bestämmelserna på detta område ingår i landskapslagen
om hälsovården (36/67, Hv 3), 60, 63 och 64 §§. Enligt dessa stadgan-
den åligger det envar att ombesörja, att av honom producerat avfall
uppsamlas och behandlas på sådant sätt, att sanitär olägenhet undvikes.
Fastighets ägare och innehavare åligger att ombesörja borttransport
av avfall. Kommun är i vissa fall skyldig att anordna allmän avstjälp-
ningsplats. Endast Mariehamns stad har befogenhet att mot avgift över-
taga skyldigheten att borttransportera avfall medan sådan borttransport
i andra kommuner endast kan grunda sig på avtal med fastighetsägare
eller -innehavare.

Landskapslagen om naturskydd inom landskapet Åland (33/24) saknar
bestämmelser, som skulle möjliggöra effektiva åtgärder mot den,
som genom nedskräpning i naturen bryter mot naturvårdsprinciperna.
Däremot innehåller vattenlagen (FFS 264/61 Ek 9) bl.a. ett stadgande
om skydd för grundvattnet (I:22) enligt vilket smuts, avfall, vätska,
gas, bark eller annat sådant ämne icke får "uppläggas eller ledas till
sådant ställe, att grundvattnet på annans fastighet i anledning härav
blir vådligt eller obrukbart för ändamål, vartill det eljest kunde
begagnas, eller att åtgärden genom försämring av grundvattnets be-
skaffenhet eljest kränker allmänt eller annans enskilda intresse."

I Sverige har genom år 1970 införda lagändringar och nya lagar bestämmelserna om renhållning blivit avsevärt skärpta fastän bestämmelserna redan tidigare innehöll betydligt effektivare möjligheter att reglera renhållningen än hos oss. Den svenska naturvårdslagen innehåller sålunda ett allmänt nedskräpningsförbud, såväl inom bebyggda områden som i naturen, kompletterat med en möjlighet till städning föreläggande för att iordningsställa en nedskräpad plats. Den kommunala renhållningslagen ålägger kommunen vissa skyldigheter att städa platser där allmänheten färdas och berättigar kommunen att inom stadsplanlagt område ålägga fastighetsägare att städa för gångtrafik erforderliga utrymmen. Från den 1.1 1972 gäller också i princip kommunalt renhållningsmonopol innebärande jämväl skyldighet för kommunen att forsla hushållsavfall och därmed jämförligt avfall till allmän avstjälpningsplats eller allmän destruktionsanläggning.

Utskottet finner att gällande stadganden inte ger de möjligheter, som måste anses nödvändiga för ordnande av en effektiv avfallshantering i landskapet. Sålunda bör jämväl landskommunerna medges möjlighet att besluta om avhämtning av avfall mot avgift till allmän avstjälpningsplats. Detta bör också möjliggöra en ändamålsenlig skötsel av de allmänna avstjälpningsplatserna. Dessa borde åtminstone på fasta Åland inte vara för många till antalet och placerade så, att sanitära olägenheter för omgivningen och försämring av grundvattnet undvikas. En begränsning av antalet avstjälpningsplatser för hela fasta Åland vore säkert ändamålsenligt med tanke på utnyttjande av maskiner. Sålunda överväger man för närvarande koncentration till en avstjälpningsplats i Norrtälje kommun, som numera omfattar så vidsträckt område, att inom detsamma faller såväl Rimbo i söder som Hallstavik i norr, av skärgården Blidö till Singö.

Renhållningen i skärgårdskommunerna torde medföra speciella problem, som påkallar särskilda möjligheter att anpassa verksamheten till den nuvarande och kommande bebyggelsen. Där en större fritidsbosättning finnes kan dock åtminstone under sommarsäsongen en utveckling av avfallshanteringen vara behövlig.

En översyn av gällande bestämmelser synes därför behövlig i syfte att komplettera dem med bestämmelser om avfallshanteringen enligt ovan angivna riktlinjer. Svårare ställer det sig med de naturvårdsbestämmelser, som utskottet finner högst behövligen redan nu. Rikets lagstiftning innehåller tillsviðare inte möjlighet att vidtaga sådana tvångsåtgärder, som torde vara nödvändiga för att effektivt bekämpa nedskräpning av naturen. Då möjligheterna att införa sådana befogenheter i landslagslagstiftningen likväl är föremål för beredning i en

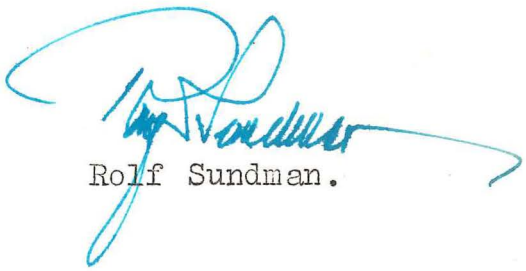
för ändamålet tillsatt kommitté, finner utskottet att denna sida av frågan inte påkallar hemställan från Landstingets sida.

Med hänvisning till det anförda får utskottet värdsamt föreslå
att Landstinget måtte hos landskapsstyrelsen hemställa om en översyn av gällande lagstiftning för att åstadkomma en effektivare renhållning.

Mariehamn, den 7 januari 1974.

På lagutskottets vägnar:

Nils Dahlman

Rolf Sundman.

Närvarande i utskottet: ordföranden Dahlman, viceordföranden Olof Jansson (delvis), ledamöterna Bengtz, Salmén och Sundblom samt ersätaren Rask (delvis).